Anul XI — Orăştie, 1/14 Novembre 1912. — Nr. 47.

LIBERTATEA

Abonamentul: Pentru foii „Libertatea" cu adausele sale „Foaia Interesantă", foaia de glume „Bobîrnaci" şi broşurile „Spicuiri Economice", e: pe un an 10 cor., pe ½ an 5 cor. — *Pentru economi: numai 6 cor. pe an! „Lib." cu Foaia Int. pt. economi 5 cor. pe an.* Pentru America *3 dolari*; — România *40 Lei.*

Foaie naţională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserţiuni: 1 pag. 80 cor., ½ pag. 40 cor., ¼ pag. 20 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de tax.

Inserţiunile ca şi abonamentele să plătesc *înainte.*

Manuscripte nu să dau napoi.

Primejdia războiului peste noi?

Flacările războiului să întind şi spre noi. Din Miază-zi şi din Miază-noapte! Zvonuri despre mobilizarea armatei noastre, pentru-că Sîrbia nu vrea s'asculte de porunca Impărăţiei noastre. — Rusia sprijineşte pe Sîrbia şi declară, că îndată ce Austro-Ungaria să atinge de Sîrbia, ea, Rusia, atacă Austro-Ungaria. — Sfaturi mari în Pesta sub preşedinţia Impăratului, cu Moştenitorul de Tron, ministrul de războiu şi ministri ţărilor. — După sfat Moştenitorul de Tron a plecat iute la Impăratul Wilhelm al Germaniei.

Primejdia încăerării între România şi Bulgaria. — România a mobilizat în tăcere oşti număroase şi le-a trimis la graniţele Bulgare. — Bulgaria a trimis şi ea două regimente gata de războiu, cu toate rezervele lor, la hotarele Dobrogei!

— La Ciatalgea şi Adrianopol lupte înverşunate! —

Trecem prin zile pline de nelinişte şi de primejdie!

Primejdia izvoreşte din străduinţele Sîrbiei de a ajunge şi ea, pe lîngă Muntenegru în jos, tăind o parte din capul de sus al Albaniei, pân' la mare, ca să aibă şi ea ţărm de mare cu port (staţie de corăbii) în Marea Adriatică.

Impărăţia Austro-ungară i-a trimis ştire, că la asta să împotriveşte!, şi nu sufere ca în aceeaşi Mare (în Adriatica) peste care mai ales ea e stăpînă (prin Dalmaţia) şi Italia, să vină şi Sîrbia!

Luni au mers la Ministrul sîrbesc Passici, ambasadorul Austro-ungar cu cel italian împreună, şi i-au dus această înştiinţare oficioasă din partea ţărilor lor. Intîiul ministru sîrbesc îndată a mers la Üsküb unde Regele sîrbesc să află pe cîmpul de războiu, şi i-a dus vorba trimisă de Austria.

După sfat cu Regele, ministrul sîrb Passici a venit napoi şi a dat răspuns, că duce lucrul naintea sfatului tuturor ministrilor, (pân'atunci să înţelege pe sub mână cu omul Rusiei), — dar să spune cu gură mare prin Belgrad, că **Sîrbia va respinge cererea şi amestecul Austroungar în lupta ei!**

Pînă azi, Marţi, răspunsul încă nu s'a dat Impărăţiei noastre.

— Cum Impăratul nostru să află la Budapesta, Luni a venit acî şi Moştenitorul de Tron Francisc Ferdinand şi, după spusa ziarelor din Pesta, au ţinut un sfat militar tăinuit, cu ministrul de războiu şi cu cel de externe.

Indată după acest sfat, Moştenitorul de Tron a plecat grăbit la Berlin, vădit pentru a lua înţelegere cu Impăratul Wilhelm al Germaniei!

Bine înţeles, din parte oficioasă îndată s'a desmintit atît ţinerea sfatului militar, cît şi scopul pentru care s'ar fi dus Moştenitorul de Tron aşa grăbit la Berlin! Dar desmintirea au uitat s'o spună pe-o formă. Un rînd de oameni dela curte au spus, că Moştenitorul s'a dus la Berlin la logodna unei Principese din casa domnitrare, la care trebue să fie de faţă ca trimis al Impăratului, — iar alt rînd de curteni spun. că s'a dus să iee parte la o vînătoare care e demult pregătită şi la care el e demult invitat.

In acelaşi timp însă iaca alte semne cari strică rău puterea liniştitoare a acestor ştiri.

Ameninţarea Rusiei.

Marele ziar englez „Daily Mail" şi „Daily News" din London, primesc dela trimişii lor din Petersburg (capitala Rusiei) următoarea ştire:

Guvernul rusesc a hotărît, că *spriginesce cererile Sîrbiei!* — Ministrul de externe rusesc (pentru treblle din afară, cu celelalte state), o spune pe faţă, că *demonstraţia* (mişcarea) *cu arme a Austro-Ungariei contra Sîrbiei, — va fi urmată de demonstraţia cu arme a Rusiei, contra Austro-Ungariei!*

Francia, pe lîngă Rusia.

Din Paris să telegrafiază: Ministrul-preşed. francez Poincaré, a păşit naintea statelor europene cu propunerea, ca *Sîrbia să fie lăsată a ajunge şi ea la un port în Marea-Adriatică,* — dar să se oblige că nu face din el port de războiu, ci numai de negoţ! (Adecă las'o să ajungă odată acî, c'apoi ce-o mai fi, s'a vedea!)

Berlin. — Lui »Vossische Zeitung« i-să vesteşte din Veneţia (Italia): Aici să ţine, că Italia va merge mână în mână cu Austro-ungaria în contra Sîrbiei, dacă aceasta va cuprinde vre-un port în Marea-Adriatică!

Toate batalioanele de vînători italieni din Alpi, şi artileria (tunarii) de cîmp, au primit deja porunca de mobilizare şi stau gata de plecare în ori ce clipită!

România mobilizată?

Din Predeal să telegrafiază foilor din Pesta:

Romînia a lucrat în cea mai mare linişte şi pe lînă tăcerea deplină a foilor, la mobilizarea armatelor sale dela Dunăre.

In urma acestui fapt, la hotarele bulgare stă deja adunată atîta armată, încît în 24 ore poate întra în lucrare! Iar mobilizarea generală (în toată ţara) e atît de pregătită, încît în 48 ore, încă patru divizii de armată pot fi deplin gata sub arme!

Pregătirile de mobilizare le-a condus Insuşi Regele Carol şi pentru a face să nu bată lucrul la ochi, nu s'a dus la Bucureşti, ci a lucrat aci în reşedinţa sa de vară, la Sinaia.

Acum Regele şi-a strămutat şederea dela Sinaia la Bucureşti.

Bucureşti, 11 Nov. — Sfaturile de ministri să ţin zilnic. Să zvoneşte că e hotărîtă, pentru caz de lipsă, mobilizarea corpurilor de armată I. III. şi V.

Prin Bucureşti e plin de fel şi fel de zvonuri neliniştitoare. Intre altele să vorbeşte, că Regele Ferdinand al Bulgariei, a sosit Vineri în săptămîna trecută dimineaţa la 5. în cea mai mare taină, şi aşa ca să nu-l cunoască nimenea, la Bucureşti. Acî s'a întîlnit cu Regele Carol, şi deja la orele 8 dim. s'a şi întors acasă, tot aşa în cea mai mare taină!

Ziarul „Seara" pregăteşte lumea de războiu.

Ziarul „*Seara*" din Bucureşti, care stă în slujba guvernului român, scrie mai nou (numărul de Marţi, 12 Nov. n.) un articol în fruntea sa, sub titlul „Războiul", — prin care pregăteşte lumea pentru războiu şi să sileşte a face obştea cetitoare a crede, că războiul de multe-ori e o trebuinţă, ba chiar o binefacere pentru popoare şi pentru ţări!

»Lupta, zice, e tot atît de trebuincioasă vieţii şi înaintării unui popor, ca şi odihna!

...In timp de pace propăşesc lucrările economice; financiare; muzele pot insufla poeţii, frumosul artiştii... Dar vremile de pace pot avea şi urmări păgubitoare pentru energiile (oţelirea voinţei) singuraticilor, pentru însuşirile de bărbăţie şi curaj!, mai ales pentru ţările cari au încă năzuinţe de mărire de neam şi de hotare!...

...»De sigur sunt frumoase visurile (vremilor de pace), dar realitatea, viaţa trăită, e crudă pentru cei slabi şi nevolnici. Ea cere voinţă tare, curaj, putere de lăpădare de sine, şi acea bărbăţie simplă şi eroică, care e gata a înfrunta totdeauna moartea!

...»Sunt clipe, cînd atît din punct de vedere singuratic, cît şi naţional, războiul poate fi mult mai binefăcător, ca vremile cari fac să lîngerească voinţele, sting ori ce avînt şi insufleţire, îndrumează sufletele numai spre trebuinţe materiale, egoiste...

...»De aceea naţiunile vii trebue să ştie să se folosească de vremile de pace, dar să primească cu insufleţire şi să fie pregătite pentru zilele războiului!«

Aceasta e o vădită pregătire a obştei cetitoare, ca să se împretinească cu gîndul războiului! Ca poate izbucni în ori-ce clipă!

Digitized by Transylvania University Library, Cluj

Bulgaria, contra României.

Sofia. — Ziarul (bulgar) „Mir“ desminte oficios zvonurile, ca între România și Bulgaria s'ar fi început pertractări pentru îngăduire de teritor (pămînt) României. Bulgaria nici nu să simte îndatorată a îngădui României nimic din pămîntul seu!

București. — De zile să tot vorbește aici cu aprindere, că Bulgaria a trimis o parte a armatei sale gata de război la hotarele Dobrogiei. In 11 Nov. vapoare bulgare venind pe Dunăre, au adus și au dat jos pe țărmi la Silistra (cetate bulgară întărită la hotarele României, pe țărmul Dunării) *două regimente bulgare, cu* toată rezerva lor! Aceste trupe au început îndată a să duce pe lîngă hotarul bulgar al Dobrogiei, așezîndu se în comunele de graniță.

Din parte bulgară să spune, că Bulgaria a fost silită a-și trimite trupe aci la hotare, pentrucă România a făcut acest lucru mai naintе decît ea!

Din parte românească să desminte știrea că România ar fi îngrămădit oștiri la hotarele bulgare în Dobrogia, — atîta e tot ce s'a făcut, că posturile de pază de pe lungul graniței, au fost întărite, așa cum să cere cînd țara din vecini e în război. Dar aceste măsuri de întărire a pazelor dela hotare, n'au *nici un scop* de a provoca, de a neliniști, pe vecin.

Italia, pentru Albani.

Italia a vestit Sîrbiei, că ea, Italia, are drepturi vechi de ocrotitoare a Albaniei, și dacă Sîrbia să va atinge de Albania ca să rupă parte din ea, Italia să vede silită a să folosi de dreptul seu de ocrotitoare și e intreveni, apărîndu-o.

Așadar două state mari, și Austro-ungaria și Italia, să pun în calea Sîrbiei, ce să nu ajungă a să întinde pân' la Maria Adriacă, spre care tare să dorește, ca să aibă și ea țărm de mare și cale negețului său la mare!

Ținuta Angliei.

London. — Dacă Austro-ungaria ar avea de gînd să calce aripile Sîrbiei, *Rusia, întocmai ca și acum trei ani, să va amesteca în lucru!*

Anglia are o ținută tare rezervată (să ține încă departe de frecări) și asta pentrucă *ea e aliată* (insoțită) *puterii slave!*

De pe cîmpul de război.

Iar știrile de pe cîmpul de război sunt următoarele, în șirul cum le-am aflat și noi aici:

Vineri, 7 Nov.

Nerînduiala din armata turcească.

Tarigrad. — După înfricoșata luptă dela Lüleburgas, din sus de Ceatalgea, starea sufletească a trupelor turcești, ce să retrag spre Ceatalgea, e atît de rea, sufletele le sunt oștenilor așa de plouate, zdrobite, încît retragerea lor să face în cea mai mai mare nerînduială. Comandantul suprem (cel mai mare) Nazim-bașa, își punea toate puterile să oprească fuga speriată a trupelor, dar nici pe el nu-l mai ascultau!

In sferțările lui de a opri retragerea neregulată, ministrul de război (care era și comandantul suprem) *a fost silit să împuște cu mâna proprie pe mai mulți ofițeri și soldați*, cari nu-l mai ascultau! Iar a doua zi în cartierul dela Hademkoe (unde era comanda) *57 ofițeri ce fugiseră din linia de foc, au fost trimiși naintea tribunalului de război, care i-a judecat îndată la moarte prin glonț!*

Hademko. — Sub un tren ce aducea trupe spre Ceatalgea, au luat foc două bombe de dinamită! Tot trenul, plin de soldați, a fost zvîrlit în aer și toți soldații de pe el omoriți.

Turcii se tem de oamenii lor proprii!

Tarigrad. — Aici e spaimă mare, că orașul va fi pustiit, nu de armatele bulgare, care poate n'or ajunge a veni până aci, — *ci de oștile turcești înșeși*, de cele *150.000* de oameni flămînzi, desnădăjduiți, sălbătăciți de chinurile războiului! Conducerea orașului chibzuește cum să apere orașul ne năvala hoardelor proprii ce să pot revărsa peste el, — care vor jafui și pustii mai rău ca oștile streine!

Sofia. — In lupta dela Ciorlu, Bulgarii au mai prins 2000 de Turci.

Perderile dela Lüleburgas.

Sofia. — La Lüleburgas și Bunarhisar bulgarii au zmuls dela Turci în cele 5 zile de grele lupte, *37 de tunuri repezi*, și nenumărate muniții (gloanțe) și arme. — Perderile Turcilor, în morți și răniți, au fost în aceste lupte: *25.000*. — Bulgarii au prins pe linia Adrianopol--Constantinopol și 4 trenuri turcești, cu 4 locomotive și 243 vagoane.

Lipsele armatei turcești.

Corespodentul marelui ziar englez „Daily Telegraph“, care a privit lupta dela Lileburgas de-aproape, scrie foii sale următoarele:

Armata turcească pentru aceea perde luptele, că nu e înzestrată cu toate mijloacele cele mai noue de luptă!

Comandantul luptei dela Lüleburgas, Abdullah, urmărea lupta de pe o colină de unde avea vedere bună asupra intregului cîmp, — dar n'avea la sine decît un ochian de mâna a doua, încolo nimic din ce să pune la îndamîna unui comandant azi. Nici macar stafetii obicinuiți (călăreți repezi cari să fugă cu poruncile și să aducă știrile). Nici obicinuitul telegraf de cîmp ce și-l fac soldații ori-unde și repede, nu-l avea, așa că nu putea primi îndată știrile de colo și de colo, și nu putea trimite tot așa de repede poruncile ce le ar afla de lipsă! De aceea, ca să aibă chiar telegrafie fără sîrmă, de care azi au toate armatele, — nici popoveste! Nici mașini de zburat! Așa că el și de vedea unde e rău și ce ar trebui făcut, — nu avea prin cine și cum să împartă poruncile!

Nici el nici ofițerii de pe lîngă el, trei zile nu capătau nici o mîncare, doar cu ce le rămăsese în traiste de mai nainte. Și, ca și armatele, au stat 3 zile și 3 nopți în cîmpul liber, în nopțile reci, brumoase! Răniții n'avea cine-i lega și duce. Că nici lucrurile de lipsă pentru legarea rănilor, nu le aveau! De mașini de pușcat, nici urmă, — deși pe hîrtie are fiecare regiment mai multe!

Londra. — Bulgarii au reușit a opri rîul Marița ce trece pe sub Adrianopol, mutîndu-i cursul și făcîndu-l să se răverse în oraș, prin uliți și peste întăriturile lui, umplîndu-le cu apă, și făcîndu-le prin asta peste putință de folosit de armata din cetate! Și prin asta voesc să silească pe Turcii din Adrianopol a să da prinși!

Visuri bulgare!

Petersburg. — Regele Ferdinand voește cu ori ce preț să străbată cu armatele în Țarigrad (Constantinopol), și vrea să pună crucea pe vîrful vestitei biserici „Aja-Sofia“ (Sfînta Sofia) pe care Turcii au aflat'o aci cînd au venit, și au prefăcut'o în moșee (biserică turcească) înlăturînd de pe ea crucea și punînd semnul păgînătății lor: semiluna! Regele bulgar vrea să arunce acum de pe acea veche și pe vremuri sfîntă biserică creștină, semnul păgîn, înălțînd iar biruitoarea cruce!

„Iar dacă odată vom fi în Țarigrad — zice Regele — cam greu vom mai ieși afară de acolo! Anglia n'o să aibă nimic contra acestui lucru, iar Rusia l'ar vedea chiar bucuros.

Londra. — Ziarul „Daily Mail“ află din Petersburg, că planul Regelui Ferdinand e: a cuprinde negreșit și Țarigradul și *apoi a-l preface în capitală* (orașul cu scaunul domniei) *pentru Marea-Bulgarie!*

Tarigrad. — Garzii și Softii (popoare de-ale Constantinopolului) s'au sfătuit, că de cumva Bulgarii ar cerca să calce orașul, — apoi ei în zadar vor căuta după măreața cupolă (turn rotund) a bisericii Sfînta-Sofie, și locul unde a fost ordinară crucea de aur, că vor găsi cel mult flacările izbucnind prin acea cupolă în sus spre cer! Că, decît să le cadă întreg în mâni, mai bine, așa pîrjol au să facă din tot Țarigradul, cît și veacurile viitoare să vorbească neîncetat despre asta!

Tarigrad. — Să spune că la curte să fac toate pregătirile pentru a strămuta curtea pe țărmul despre Azia a mării, dacă cetatea nu va putea fi apărată de Bulgari. Toate scumpeturile din vechiul palat, în preț de multe milioane, au fost pachetate, gata a fi duse de aci ori cînd.

Tarigrad. — Aici sunt încă nădejdi de o luptă mare ce să va da la Ceatalgea, și acea va fi cea hotărîtoare! *Dela Ceatalgea atîrnă soartea Turciei.*

Sâmbătă, 9 Nov.

Ziua de azi are numai amănunte asupra bucuriei zilei de ieri în taberele bulgare, a spaimei și a gîndurilor de reculegere în cele turcești. Iacă pe scurt, unele:

Sofia. — Trupele bulgare din Tracia (pe la Lüleburgas și Ceatalgea, unde să dă lupta), înaintează încet înainte. Au mai cuprins Vizа și Rodoste. Pe țărmul Mării-de-marmora (ce spală și coastele Constantinopolului), flîfăe steagul bulgar!

Paris. — Știrile primite aici din Tarigrad, spun că sfatul de ministri ținut azi, după ascultarea raporturilor capilor de armate, a aflat, că starea taberelor și puterilor de luptă ale Turciei, nu e de desnădăjduit! A hotărît drept aceea, urmarea războiului. In taberele dela Ceatalgea vor merge mai mulți generali noi. Talat beg, fost ministru, întors de pe cîmpul de război, sfătue pe ministri și Sultan, să nu se dee la încheere de pace, că starea armatei e bună! Trebue reluată lupta!

— Să vorbește că pe toți bărbații din oraș îi vor duce la Ceatalgea, ca acolo să sape mai multe rînduri și brîuri de șanțuri, în cari să se ascundă armata turcească în încăerarea viitoare.

Viena. — Conducere Impărăției noastre a dat de știre Sîrbiei, că — nu-i dă voe a înainta prin Albania spre Marea-Adriatică! Ii recunoaște dreptul de a să întinde cu hotarele în jos până la Prizrene (pân' jos, la jumătate de drum spre mare), dar mai departe nu!

— Rusia ci-că văzînd semnele acestea de încordare, a oprit sub arme pe soldații ce erau să meargă acasă, crescîndu-și prin asta statul de ficieri sub arme, cu 400.000 inși!

Belgrad. — Austro-ung. a dat de știre, că nu lasă voie Sîrbiei să se întindă prin Albania pân' la Mare, și că de nu să ține samă de această dorință (ba oprelește) a ei, — își caută dreptatea cu arma în mână!

Ministrul Passici a răspuns:

Sîrbia *trebue* să ajungă la Mare, chiar și dacă aceasta lar costa un război! Dacă Austro-Ungaria i-se împotrivește, va afla în fața sa toată alianța statelor balcanice!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Cel din urmă războiu"...

Tarigrad. — Toate ziarele turcești provoacă guvernul să încordo toate puterile neamului în urmarea războiului! Ziarul frontaș „Tanin" scrie: „Toți trebue fim azi una!, căci e cu putință ca acesta să fie cel din urmă războiu ce-l purtăm în Europa!

Tarigrad. — Rasin, cunoscutul cap al Arabilor, s'a îmbiat Sultanului a-i veni în ajutor cu *500.000 de călăreți!* (Numai să aibă Sultanul cu ce i aduce și cu ce-i ținea și plăti!..).

Paris. — Aici să știe cel mai nou planul Regele Ferdinand (al Bulgariei), care e: ca întîi și Tarigrad, după ce va fi prefăcut biserica „Aja Sofia" iară în creștină, în aceea să și pună pe cap coroana de „Impărat al Răsăritului".

Saloniki, căzut!

Atena. — Ieri armatele grecești *au cuprins orașul Saloniki* și azi au intrat biruitoare în el! (Saloniki e oraș de frunte turcesc în josul Macedoniei, la Mare. Căderea lui e lucru însemnat).

25·000 Turci au căzut prinși!

Constanța. — Corespondentul unei foi engleze spune ce-a aflat el dela un comandant turc, despre lupta dela Lüleburgeș. Iaca ce, printre altele:

Au perdut'o, zicea turcul, căci ne căzuseră cu răniți cu toți aproape 50.000 de oameni, cît răniți de gloanțele dușmane, cît răpuși de boale. Și ne-a silit și faptul, că batelioane, ba *regimente întregi să dădeau prinse* dușmanului, parte pentru ca să scape de foame, parte pentru că erau alcătuite din *creștini!* Un general al nostru ni-a zis cu luni de zile mainte, că armata turcească nu trebue dusă în războiu, că așa cum e pregătită și înzestrată cu cele de lipsă unui războiu azi, o duci la belitoare, nu la luptă!

Duminecă, 10 Nov.

Constantinopol. — Să fac toate sforțările și pregătirile, ca la Ceatalgea să se dee o luptă nouă, cu multe nădejdi de biruință! Căci aici să crede că Bulgarii sunt obosiți și nu pot înainta dela locurile de azi încolo.

Paris. — Marele vizir (întîi ministru turc) a spus trimisului unei mari foi franceze, că și Sultanul și el, n'au de gînd să iasă din Constantinopol! *Mai bine să fie Domnitorul ucis în palatul său și cu în odaia mea de lucru, apărîndu-ne!*

Sofia. — În jurul Adrianopolului (cetate întărită) să dau lupte crâncene. Turcii din cetate să țin cu tărie. În mai multe puncte au înfrînt pe Bulgari, nimicind batalioane întregi! Dar și armatele bulgare au cuprins puncte însemnate de apărare, două sate din jur, din cari pot ataca cu tărie cetatea.

Tarigrad. — Armatele de ajutor ce erau pe drum spre Europa, au trebuit trimise napoi dela țărmul Aziei, fiindcă bîntue *colera* între ele. (Ori o fi o minciună turcească pentru a și coperi neputința!).

Marți, 12 Nov.

London. — Ziarul „Times" a fiș, că România a comandat cătățimi uriașe de muniții și lucruri de înzestrat armata la fabricele din străinătate, și să silește a fi gata cu de toate pentru cel puțin 400·000 de soldați.

(Ziua de azi aduce știri pline de nelinște, despre încordarea lucrurilor între Impărăția noastră și Sîrbia, apoi despre pregătirile Românei contra Bulgariei, — știri ce le dăm pe pagina întîia a foii).

Lipsă de arme, la turci!

La Lüleburgas s'a văzut un lucru grozav pentru Turci: Auzind de primejdia patriei, mii și mii de turci, soldați de rezervă și voluntari, veneau să intre în șirele de foc și să le întărească, — *și comanda militară nu avea arme pentru ei!* Bieții apărători ai țării lor, stăteau cu mâinile goale în rezervă, așteptînd să li-se culeagă armele dela miile de soldați ce cădeau în foc, și să li-să dee lor!

Mercuri, 15 Nov.

Azi stirile sunt mai liniștitoare! Și Sîrbia și Austro-ungaria își dau sama de pagubele și pustiirile unui războiu, și caută a-și împăca una alteia cererile:

Austro-ungaria recunoaște că Sîrbia are lipsă și trebue să capete port de mare, dar în marea Egeică (în josul Macedoniei, unde e și portul Saloniki), — *ba e învoită și cu aceea, să capete dară și în Marea Adriatică, dar să ajungă la el nu trecînd prin Albania, ci pe o linie pe care i-o dă Austro-ungaria prin Bosnia-Herțegovina!*

(Pentrucă așa trece oarecum prin mâna și pe sub paza Austriei prin această țară, și în o vreme de războiu nu poate trimite la țărmul mării ce vrea, cum ar putea trimite pe linia ei slobodă prin Albania!, ci numai ce i-ar vedea și controla și slobozi ea, Austria!..

Budapesta. — Știrea cu plecarea principelui de coroană la Berlin să desminte. Mergerea lui e hotărîtă, dar numai pe *22 Novembre*, și așadară nu s'a dus încă.

Praga. — Ziarele de aici au știri, că Rusia mobilizează în liniște regimentele de Cazaci dela Don.

Lemberg. — Din Kiev să află că să fac pregătiri pentru mobilizarea alor două corpuri de armată din Polonia rusească!

Viena. — Aici e nădejde de o înțelegere pe cale pacinică cu Sîrbia!

Lupta cea nouă, începută.

Sofia. — După ce și din parte bulgară și turcească s'au sfîrșit pregătirile pentru o nouă și hotărîtoare încăierare, — în jur de Ceatalgea s'au început luptele de nou!

La Adrianopol armatele bulgare strîng cercul asupra cetății tot mai tare. Cetatea nu poate s'o mai ducă mult!

Tarigrad. — Armata turcească a avut cîteva biruințe în jur de Ceatalgea, lîngă Sorovici a luat 10 tunuri și multe muniții dela armata bulgară respinsă. Nouele ajatoare din Azia să țin foarte vitejește!

Joi, 14 Nov.

Lüleburgas. — Luptele începute la Ceatalgea să întețesc! Aripele armatelor să bat de 2 zile. Acum și centrul (inima) armatelor s'au apropiat de-olaltă și au deschis focul! Bulgarii înaintează cu multă băgare de seamă!

Tarigrad. — Guvernul e cuprins de spaimă, căci pe lîngă celelalte năcazuri, a izbucnit și *colera* în oraș! Și doar sunt acl, afară de locuitorii orașului, încă *75.000* de Turci fugiți de prin ținuturile călcate de războiu!

Tarigrad. — Să zvonește că conducerea armatelor turcești, s'ar fi adresat de-adreptul Bulgarilor pentru un »armistițiu« (încetarea focului pe un timp oarecare).

Știri politice.

Bîrurințele slave din Balcani, au crescut inimile în Slavii din Austro-ungaria (Croați, Slavoni, Sîrbi, Cehi, Bosnieci, Slovani și chiar Ruteni), în măsură foarte mare! S'a dat asta pe față în delegația austriacă, ședințele ce să țin în Pesta. Delegații (deputații din dieta Vienei, trimșii în „dieta Impărăției") au început a da îndrăzneți sfaturi conducătorilor Impărăției despre cum să se poarte cu „*noua mare putere*" ce să ridică în Balcani. Unul, Tomasehek, spune, că Austroungaria trebue să le umble în voe biruitorilor din Balcani, să și i facă pretini, că de nu, *și Austroungaria va ajunge soartea Turciei?*

Delegatul Udrzal spune, că în Balcani a încetat domnia minorității (cînd *un* popor mai mic la număr, domnește peste mai multe popoare, cari sunt mai numărosse ca el). *Așa trebue să înceteze asta și în Austria!* (Ba și în Ungaria!)

Masarik spune ce vede deja mormîntul „dualismului" (a domniei în doi: a Nemților și Austria și a Ungurilor dincoace). Domnia alor *două* popoare, peste celelalte mai multe, e gata, — și la cele două capete de vultur din pajura Impărătească, mai trebue adaus unu nou (al Slavilor!).

— Polonii austrieci să întoro și ei contra stăpînirii (pe care pân' acl o spriginean), căci Rusia le face cu ochiul că le învie vechiul regat polon, — voind prin asta a cîștiga un nou dușman puternic Germaniei și Austriei!

— Atîtarea Rusiei să întinde și printre Ruteni în Galiția!

Ai nostri Sîrbi și Slovaci din Ungaria, au prins și ei suflet nou!

Cum am zis în numărul trecut: După Turcia, venim noi la rînd ca țîtă a politicei rusești!

Vom revenl, că-s lucruri de mare însămnătate pentru viitor!

*

Omor politic.

— In Spania a fost omorît cu 4 gloanțe de revolver ministrul-presedinte Canalejas, de către un tiner, ca răzbunare politică.

Tinerul s'a omorît apoi și el, încît nu să poate descoperi de cine a fost pus la cale!

Corespondență.

Vai de noi!..

Georgiul-de-jos, Nov. 1912.

Dle Redactor,

Dă-mi voe să public un lucru mic la părere, dar greu în fondul seu, care ne arată cît de mult adevăr e în vorba, că dacă ne merge încă rău, pe alocurea foarte rău, — apoi nu atît străinul ce ne apasă către pămînt e de vină, cît de vină suntem noi, că suntem răi.. Iaca o pildă tristă, pe care mă silesc a o descrie cît mai fără părtinire, fără patimă, fără ură, așa cum e ea, în goliatea ei, că spune mai mult decît aș ști grăi eu despre ea:

In 11 Novembre n. a. c. s'a petractat la judecătoria de aici procesul unui țăran român din Ringet, Lazar Moloț, avut cu soția învățătorului de acolo Ioana Stoica, născută Vlaicu.

Țăranul român a avut atîta bun simț și atîta suflet românesc, să meargă să-și iee apărător pe un advocat Român, dupăce avem acum aci doi advocați români (Dr. I. Margita și Dr. Serafin Trif), — dar dascălul român, nădrăgarul, căpetenia, care ar fi să fie pildă (vai de ea pildă!) poporului, țăranului, — nu! El nu și-a trimis soția un advocat român, ci haid cu ea la evreiul Dr. Rafael Miksal.. Și a venit Romăncuța sub scutul evreiului, și — a perdut procesul.. Dași ea era pîrîtoarea și țăranul era cel pîrît.

Ce l'a fi dus pe învățătorul, pe luminătorul poporului, la ușa jidanului? De sigur spiritul decăzut din punct de vedere național, de care sunt molipsite sufletele unor învățători (onoare abaterilor cinstiteI) de a să arăta, vezi tu, „patrioți" naintea jaziler și a tuturor „domnilor" prin mergerea la braț cu strainul, nu cumva cu fratele de-un sînge cu el. Și încă credința, ce găsește mai ușor crezători în poporul nostru, că dacă te duci cu advocat strein, ori de cel care „e bine cu domnii", apoi îți cîștigă pîra, și dacă ea-i cam strîmbă! Apoi vezi nu-i așa! Pîra dreptă ți o cîștigă și și advocatul român, fie el cît de certat cu județii unguri seu cît de rău văzut de ei, iar cea strîmbă, nu ți-o poate scoate la lumină nici jidanul cu nasul cel mai strîmb evreiesc!

Despre asta s'a putut încredința nu numai învățătorul Stoica și soția sa ci și preoții din Rînget, care în ceva pîri a bisericilor lor, au venit, mă rog, mi-i și rușine să o spun: la spate tot cu advocat Jidan, și numai creștinul pîrît de ei, țăranul, săracul și bunul, s'a dus apărat de advocat român! Și au pierdut popii amîndoi pîrele, deși își apărase bisericile cu percinnii Jidovilor! Au plătit din banii bisericii la cheltueli pe nimic, — date Jidovilor!

Așa apoi de bună samă, că nu o să ajungem prea curînd la creangă verde, dacă bietul popor așa ne e îndrumat prin preoții și învățătorii unor comune!

Aș avea încă mult de spus asupra pasului nesocotit al Ioanei Vlaicu măritată Stoica, dar din respect pentru familia cinstită din care a ieșit, sfîrșesc cu atît...

Iar poporul nostru să fin *el* bun, dacă unii cărturari ai lui au pe ochi orbul „patriotismului", și să nu-i urmeze pe căile de oi rătăcite pe care aceia au apucat!

Din vale.

UNELE—ALTELE

„Lipsesc cîţiva".

„Unirea" dela Blaj aduce în numărul seu mai nou ştirea, că congrua preoţilor gr. cat. români a sosit, pentru Archidieceza de Blaj, la cassa conzistorului de acolo.

„In săptămîna viitoare, zice, „Un.", să va trimite circularul cu lista (şirul numelor) celor împărtăşiţi. *Lipsesc cîţiva preoţi cari în timpul din urmă au fost socotiţi* ca tulburători ai ordinei de stat". (?!!)

Care va să zică „congrua" dată preoţilor, nu e ajutor de stat, dată de statul cel susţinut de noi toţi, şi care îşi umple vistieria cu banii scoşi dela noi toţi, — ci ea e o unghiţă, un cleiu, pe care miniştri ungori îl întind preoţilor pentru a le lipi aripile avîntului lor nobil de a fi buni şi curagioşi luminători şi conducători în toate privinţele poporului lor! — Acei „cîţiva", cari, duşi de focul sfînt al sufletului lor virgin românesc, curat, nestricat, au cutezat a merge înaintea poporului lor în căile pe care îi chiamă datorinţa naţională, datoria lor de fii ai poporului acestuia, — aceia „*lipsesc*" din lista celor cărora să dă ajutorul congrual!

Joacă-te numai, politică ungurească, cu dracu, că chiar în bune vremuri te joci, — şi mai ales bune vremuri vor urma pentru tine în viitor, ca să-ţi faci astfel de jocuri păcătoase cu sufletele cetăţenilor acestei ţări!

*

Cenuşotca noastră...

Gazetăria românească dela noi, a fost multă vreme pentru chiar obştea noastră cetitoare, biata Cenuşotcă din poveste. Să ivea şi ea prin casa neamului, dar era privită, ca biata Cenuşotcă, după hainele zdrănţoase, sărace, ce purta, nu după inima şi sufletul sfînt ce să ascundea între acele zdrenţe de hîrtie.

De-o vreme încoace, mulţumită străduinţelor ei pline de lăpădare de sine, — Cenuşotcei noastre pare că începe lumea a-i vedea şi sufletul şi a i-l preţui, — căci să ivesc tot mai mult semne, că obştea, preţuind purtarea acestei Cenuşotce, să sileşte a o ajuta să ajungă a purta cît mai curînd şi o haină aşa de luminoasă, pe cît de luminat îi e sufletul! Tot mai dese sunt darurile ce să fac în folosul »Fondului ziariştilor« dela noi, fond cu a cărui ajutor, ca mâne să ajungem a avea ziarişti mai învăţaţi, mai cu şcoală ca noi cei de azi, şi aceia să-şi ştie viitorul lor şi al familiilor mai asigurat decît a celor de azi (care au toată asigurarea la D-zeu singur!). Tot mai des să vesteşte, că mai colo, mai dincolo, la o nuntă, la un botez, la o sărbătoare ceva, cei cu voe bună şi-au adus aminte şi de »Fondul ziariştilor« şi au dăruit ceva pentru el. Dacă nu altă, unii fac atîta, (şi e foarte cuminte ce fac), că în loc să mai tipărească bilete de logodnă ori înştiinţări de nuntă, cheltuind cu hîrtia acelora şi cu posta, — dăruesc o sumă potrivită pentru »Fondul ziariştilor«.

Mai nou s'a arătat gazetăriei româneşti o frumoasă luare aminte, la nunta tinerului proprietar Valeriu Morar din Săscior, cu dşoara Margareta Bidlo, poştăriţă acolo. — La propunerea părintelui Stefan Morariu din Cunţa, s'a adunat cu jocul miresei *50 cor.* cu scop a fi dăruite »Fondului ziariştilor români«. Au dăruit în acest scop:

Dl Sergiu Medean, protopop, Sebeş, 2 cor., dl Ilie Moga, preot (ca naş) Săscior, 2 cor., dl Ioan Hălalai notar, Săscior, 2 cor., apoi dnii preoţi: Stefan Morariu, Cunţa, 2 cor., Nicolae Hinţ, Sebeşel, 2 cor., Ioan Ghişa, Răchita, 2 cor., Titu Morariu, Berghin, 2 cor., Romul Ciocan, Bătălariu, 2 cor., Vasilie Mihu, Cacova, 2 cor., Teofil Nistor, Valea-mare, 2 cor., Ioan Frâncu, Cetea, 2 cor., dna Elisaveta Morariu proprietară, Săscier, 2 cor., dl Nicolae Todor, funcţionar la jud. din Sebeş, 2 cor., dl Augustin Bârsan, vicenotar, Săscior, 2 cor., dnii Enea Medean şi Dănilă Androne, funcţ. de bancă în Sebeşul săsesc, cîte 1 cor., dnii: Vasile Zdrenghea, înv. Sebeşel, Alexandru Duvlea, înv. Sebeşel, Petru Moga, înv. Jibot şi George Breaz, înv. Laz, cîte 2 cor., dnii Virgil Pop, înv. Cacova, N. Muntean, înv. Săscior, dşoara Zeifert, poştăriţă în Petrifalău, dl N. Vulcu, ped. de curs IV, Pianul de sus, dl George Morariu, ped. de curs. III, Săscior, cîte 1 cor., dl Nicolae Răchiţan, comerciant, Săscior, 2 cor., dl Ioan Barb, comerciant, Săscior, 1 cor., dl Pavel Precupescu, propr. Săscior, 2 cor., dl Vas. Pop, stud. de cl. VI gimn. Săscior, 1 cor., dl Ilie Mihu, propr. Săscior, 1 cor. De tot *50 cor.*

Publicăm cu mulţumită aceste contribuiri. Suma s'a trimis la administraţia foii „Libertatea", care a trimis-o la locul seu: la banca „Ardeleana" de aici, unde să păstrează întreg „Fondul Ziariştilor".

Vlaicu...

— Ce scrie un fruntaş sas despre Vlaicu. —

In tipografie săsască din Sebeşul-săsesc a ieşit de curînd o broşură de cîteva pagini sub titlul „Vlaicu", scrisă de advocatul sas Dr. Karl Grasser, din prilegiul zborului lui Vlaicu la Alba-Iulia. Scriitorul laudă pe Vlaicu după vrednicie, nu să poate însă stăpîni să nu dea cîteva împunsături dîrze Românilor.

Deşi ele izvoresc dintr'un simţ vădit de ură, ici colea nimereşte şi cîte un grăunte de adevăr, şi aşa eam crud.

Iacă dară ce cetim în această broşură:

„Copii, vă aduc o ştire ce vă va plăcea. Dominecă ţine aviatorul Vlaicu un zbor la Alba Iulia. Dacă vreţi, mergem să-l vedem".

— „Cu un „ura" salută zgomotos mica societate, copiii şi oaspeţii mei, la cari venisem peste vară. (Dl advocat are adecă o casă de vară în Şugag).

— „Tată, ce-i un „aviator" (zburător)? — întrebă numai decît sfioasă copiliţa mea.

— „Vai, proaste mai sunteţi voi fetele", — zise nervos primanul (student în cl. I. gimn). „Nu ştiţi voi că „avis" înseamnă pe latineşte pasere, şi de aci se numeşte „aviator", omul care visleşte ca o pasere prin aer.

— „Aha, — răspunse mica verişoară din Berlin, — vine dară Zeppelin (zburătorul german cu balonul), la Alba-Iulia! Eu l'am văzut la Berlin.

— „Nici vorbă, — zise primanul, — tu cauţi iar vapoarele rîului Spree în rîul Sebeşului, ca atunci cînd ai venit din Berlin şi ai întrebat uimită: Ei bine, unde-s oare vapoarele? N'ai priceput, că nu contele Zeppelin, ci Vlaicu, o să zboare? Contele Zeppelin a descoperit un balon cu cîrmă, iar Vlaicu şi a alcătuit un „monoplan", care zboară prin văzduh fără balon."

— „Aha, zise altă copilă, Vlaicu e o maşină de zburat, un fel de zmeu pe care îl cîrmui prin aer de pe pămînt legat de o funie".

— „Eh! — să răsti un alt învăţat al gimnaziului de jos, — voi fetele sunteţi toate numai nişte gîscuţe. Vlaicu e om şi nu maşină.

— „Fiţi pe pace copii, porunciii eu, mititica are mai multă dreptate decît credeţi voi! Vlaicu e om şi el a iscodit o maşină de zburat, pe care a botezat-o „Vlaicu", întocmai ca şi contele Zepelin care s'a botezat balonul cu numele său. Maşina lui Vlaicu cu care va zbura în Alba-Iulia, e a doua, pe care s'a făcut'o, şi de aceea să numeşte „Vlaicu II".

„Şi, ascultaţi copii, ce om e Vlaicu ăst. E copilul unor ţărani români săraci din Binţinţ. In copilărie a umblat şi el îmbrăcat ca Valahii ăştia mici de munte (copiii Şugăgenilor) ce-i vedeţi în jurul vostru. Dar deoarece a învăţat bine la şcoală, l'au lăsat părinţii la învăţătură. Sărmanii părinţi au dus destulă lipsă, dar au jertfit pentru copilul lor tot ce au cîştigat cu mânile întru sudoarea feţii lor. Ce credeţi, ce s'ar fi ales de Vlaicu, dacă părinţii l'ar fi ţinut numai la coarnele plugului, şi n'ar fi facut atîta jertfă până să-l vadă gata inginer? Din pilda aceasta puteţi învăţa şi voi, cît are să fie de mulţămitor omul părinţilor săi şi şcolii.

„Părinţii lui Vlaicu n'au făcut din el numai inginer, ci şi un om cu mare renume. Căci aduceţi-vă aminte, copii, voi toţi aţi visat vreodată că puteţi zbura. E o dulce plăcere cînd te simţi legănîndu-te prin aer cu pasările alăturea, nu-i aşa? Trezîndu-te apoi, vezi că, durere, a fost numai un vis frumos, dar noi oamenii nu vom putea zbura niciodată, căci Dzeu nu ne-a dat aripi. Ca şi voi au visat oamenii şi înainte de asta cu mii de ani, că vor putea zbura, dar până în zilele noastre a fost zborul omului numai în vis al omenimei întregi. Vlaicu e unul dintre cei ce au întrupat acest vis al omenimei. Iar aceasta avem să o mulţămim nu în măsură mică jertfei părinţilor lui, pe cari trebue să-i admirăm cu atît mai vîrtos că sunt ţărani simpli şi săraci. Cuprinşi de văpaia însufleţirii, care ardea în sufletul fiului lor pentru o idee mare, s'au jertfit aproape toată averea lor pentru planurile fiului. Voi trebue să ştiţi că inventarea (aflarea) şi alcătuirea unei maşini de zburat, e un lucru foarte scump şi primejdios, căci, uite, cel mai vrednic frate al nostru, cont. Zeppelin, deşi e un om bogat, şi a jertfit averea toată pentru aflarea balonului său! Şi la un lucru pornit pe căi atît de măreţe, greu lucru e încercarea, probarea maşinei. Că de are ea numai o greşală mică, nu zboară. Şi greşala o află zburătorul prin încercare, probare. Iar încercarea costă pe lîngă îndrăsneală nesocotitoare de moarte, şi mulţi bani. Şi părinţii lui Vlaicu n'au stat la îndoială să dee fiului lor banii trebuincioşi, cu un simţ de jertfă, pe care numai părinţii îl pot dovedi faţă de copiii lor. De aceea se cuvine, cum am zis, să-i cinstim.

„De cînd vestitul conte Zeppelin a iscodit cea dintîi nae (corabie) aeriană a lumii (balonul), au mai iscodit şi alţii astfel de maşini cu fel de fel de forme, şi sute de zburători şi-au aflat până acum moartea cu prilejul încercărilor prin cari tind să cucerească marea văzduhului pe seama omenimei. Vlaicu însă e cel dintîi ardelean, care a iscodit o maşină nouă de tot, cu care a cîştigat de curînd premiul întîi pentru zbor în cercuri mici la Viena, unde s'au adunat maşini multe şi felurite. El vrea acum să şi înoiască maşina mai temeinic, şi să şi facă una mai bună, „Vlaicu III", şi de aceea dă sboruri pe aici, ca să poată întoarce părinţilor, ceea-ce au cheltuit pentru el, şi să cîştige bani pentru alcătuirea maşinei celei nouă.

„Acum ştiţi, dragii mei, cine e Vlaicu şi Duminecă mergem şi noi la Alba Iulia să-l vedem pe el şi aparatul lui".

(Va urma).

Soartea prinsonierilor de războiu.

Prinsonierii, cum se numesc soldaţii cei ce ajung vii pe mâna duşmanului, n'au avut nici odată soarte vrednică de pizmuit: Cei cari cad, luptîndu-se vitejeşte, pe cîmpul de luptă, sunt pomeniţi de ai lor ca eroi neînfricaţi, şi toată lumea îi aduce de pildă frumoasă. Cine să întoarce acasă viu, după ce s'a bătut cu străşnicie, capătă cinste şi medalii împărăteşti. Dar cei ce ajung prinşi trebue să dea samă cum de au picat în mâna vrajmaşului? Căci cei ce au ajuns în prinsoare la duşman, numai atunci vor fi iertaţi (după ce să întorc iarăşi acasă), dacă pot dovedi că nu s'au mai putut apăra sau nu au avut nici un modru de scăpat altfel.

Dacă, în vreme de bătaie, ajunge o trupă întreagă în stare aşa de rea, încît nu ştie ce să mai facă, căpetenia ei trebue să hotărască: să se predea duşmanului ori ba? Şi este de tot mare răspunderea unui astfel de comandant.

Prinzonier poate ajunge un soldat între împrejurări foarte felurite. Pe unul îl prind cînd să luptă voiniceşte, pe altul cînd fuge să scape. Pe unii îi prind cu mâna după ce puşcă caii de supt el şi nu mai are cum se dosi, pe alţii aşa că îi încunjură o ceată mai număroasă decît ei, şi îi desarmează. Ori cum ar fi, cînd îi duc în oraşele duşmanului, pe prinsonieri de obicei îi

batjocoresc și strigă asupra lor lucruri neplăcute. Dar s'a intîmplat și aceea, că unii au sărbătorit pe cei ajunși în prinsoare, — firește, pe dușmani. Așa s'a intîmplat în războiul din 1870, cînd să bătea Prusiacul cu Franțozul. Intr'o gară din țara nemțească au dus niște prizonieri Francezi. Nemțoaicele le-au adus tot felul de daruri și de bunătăți, încît nu mai știau bieții Zuavi (un fel de armată franceză) ce bine i-a găsit. In schimb, cu proprii lor soldați nu-și prea băteau capul. Așa încît un bătrîn muschetar neamț, arătînd la Francezi, a zis:

— Dacă femeile noastre numai pe acești a umblă să-i îngrașe, pot fi liniștite că nici odată nu vom mai aduce prizonieri.

Tot așa — ba și mai și-a fost pe vremea războiului Ruso Japonez. Moscalii omeneau pe prinzonerii japonezi de parcă le-ar fi fost frați, nu dușmani, pînă ce un general rus, Dragomirov, a trebuit să scrie prin gazete împotriva conaționalilor săi. Cu toate acestea, Rușii cari încăpeau pe mâna Japonezilor, nu o duceau tocmai ca'n sînul lui Avram. Nu că ar fi fost doar tirani cu Rușii, dar felul de trai al Japonezilor nu se asemănă cu al nostru, și astfel Moscalii au trebuit să sufere mult pe pămîntul cel strein.

In războiul de acum, din Balcani, încă s'au făcut mulți prizonieri. Să ne gîndim numai la aceea, că întreagă garnizoana turcească din orașul Salonic, de 25.000 (douăzeci și cinci de mii) de soldați, a ajuns pe mâna Grecilor. Iar Sîrbii și Bulgari să prindă și să facă prizonieră întreagă armată turcească din Europa, — la o sută cincizeci de mii de cătane!

Starea de prizonier este și rușinoasă pentru acela un adevărat soldat, care ă luptă pentru neamul său, mai bucoros moare cu arma în mână, decît să cadă în mâna dușmanului!

NOUTĂȚI

† Octavian Smigelschi... Neamul românesc are zi de mare jale! Pictorul cu mare talent, cu mare dar dela Dzeu, Octavian Smigelschi, care și-a petrecut zilele în liniștea orășelului Elisabetopole, ca profesor, — a încetat prea de timpuriu din viață, în un sanatoriu din Posta unde mersese să-și vadă de sănătatea zdruncinată.

Octavian Smigelschi lasă după sine o mare bogăție de tablouri prețioase, unele de o valoare artistică rară. Și mult vor vorbi încă despre harnica și isteața și fina lui mînă, rîndurilor viitoare de oameni, multele biserici românești pe care le-a zugrăvit, dar mai mult decît toate și mai multora decît toate, va vorbi măreața catedrală dela Sibiiu, zugrăvită de el.

Neamul românesc perde în răposatul pe unul din cei mai prețioși și aleși fii ai săi!

A fost adus la Blaj și înmormîntat cu vrednicită pompă Mercuri în 13 Nov. n.

Dzeu să l odihnească cu aleșii săi!

*

I'au furat Impăratului dejunul, în Pesta... De astea încă n'o mai fi pățit Impăratul Franz Ioseph prin Viena lui, dar o pați Ferencz Iozsef, Regele Ungariei, la Pesta. E numai de o săptămînă aci (după ce de cîțiva ani nu mai fusese) și Duminecă dimineața i-au furat niște patrioți flămînzi dejunul (prînzul de dimineață). Il fripsese bucătarul o rață frumoasă, li adusese o »șuncă de Praga» minunată, pe care să i-le pună lîngă o ceașcă de thee caldă, colea pe la 7 ceasuri, după ce iese din scaldă (că adecă Maestatea Sa așa are rînduială, că să scoală dimineața la 5; la jumătate la 6 să bagă în scaldă și să scaldă aproape un cias, apoi iese, să îmbracă și la 7 dejunează, apoi să pune la masa de lucru). Acum Luni, cînd bucătarul să i gate masa, ia tu rață și șuncă dacă ai de unde! Caută 'n dreapta, caută 'n stînga, nu si Vede prin »cămara» de lîngă bucătărie, unde le pusese (cămară pe jos numai marmoră albă, cu polițe albe ca zăpada), vede pe jos urma păpucului hornariului! Aha! Să uită mai de aproape, inca pe polița unde fusese rața, urmele degetelelor hornarului! Gata! E descoperit!

Dînd de știre poliției de curte, s'au dus la hornarul de curte și l'au aflat șezînd cu căciula pe-o ureche, ca un impărat, mîncînd cu poftă și fericit din bunătățile Impăratului! Cînd a văzut polițiștii, i-s'a oprit bucatura 'n gură. L'au arestat. Și acolo a spus, că n'a fost numai singur în cămară, ci cu un alt soț hornar și cu pompierul (focarul) de curte, și toți trei s'au infruptat. Au mers să curăță hornul, dar miirosul îmbătător de bun din cămară li-a slobozit atîta apă 'n gură, că nu s'au putut impotrivi ispitei să guste și ei odată dintr'o bucătură cu impăratul!..

Poliția ci-că i-a ocărît una impărătește și i-a dat nsibii, ca pe niște nărozi. Dar nici mai mult nu vor mătura hoarne la impăratul!

*

„Universitate populară". Cetim în „Unirea" că Reuniunea culturală din Blaj, s'a hotărît să arangeze în decursul acestei ierni un șir de conferințe populare pe înțelesul și în folosul tuturor. Intîia s'a ținut Duminecă trecută prin dnii: canonic Dr. Marcu și prof. G. Precup, cest din urmă vorbind despre România și arătînd cu schiopticonul frumoase vederi din București și Sinaia. Vor urma încă șir întreg aceste conferințe.

*

Căsătorie. Dna Mariți Vulcu și dl Octavian Berghezan, vestesc celebrarea cununiei lor ce va avea loc Duminecă la 17 Nov. 1911, la 11 ore a. m., în biserica din Pianul-superior. Dorim fericire!

*

Sfințirea bisericii gr.-or. rom. din Boiu, să va săvîrși Duminecă, la 4/17 Nov. a. c. Excelența Sa Metropolitul, neputînd lua insuși parte la sfințirea noului lăcaș dumnezeesc, a numit ca mandatar (trimis) al său, pe P. O. Dn *Dr. Vasile Bologa,* care împreună cu dl protopop al tractului, I. Popovici, și cu mulți preoți, — vor implini sărbătorescul act.

Sărbătoarea va fi mult înălțată și prin ieșirea corului bisericesc din Orăștie, sub dirigința dlui I. Branga, care va da răspunsurile și va cînta cîntările la liturgie.

Răsplătească Dzeu cu mulțumire sufletească deplină, jertfele și ostenelele poporului credincios din Boiu și a conducătorilor săi, cari au ajuns a avea această zi luminată.

*

Advocat român în Lăpuș. Am onoare a aduce la cunoștință că m'am stabilit ca advocat în Lăpușul-unguresc (Magyarlápos). Cu stimă: Dr. Ioan Petruț, adv.

*

Prigonirea — mapelor... Ci-că Sîrbii, după biruințele avute, și-au și făcut mape noua ale regatului sîrbesc cum va fi el în viitor, — dacă nu chiar acum, dar acuș-acuș! Și ci că o mapă de asta a pus'o în fereastra prăvăliei sale și un negustor sîrb din Zomber, unde să află mai mulți Sîrbi, și pe acea mapă a Sîrbiei din viitor, nu e cuprinsă numai Sîrbia de azi, cu hotarele întinse pînă colo la mare, — ci și comitatele Baci-Bodrog și Torontal din Ungaria, prin cari să află mulți Sîrbi!

Procurorul a sărit foc văzînd primejdioasă zugrăveală pe hîrtie, a confiscat (a luat la sine în numele legii) mapele de acest fel și a pornit cercetare contra răspînditorilor lor, că ci că prin asta atîță contra intregității Ungariei!...

*

Tisza și a amînat mergerea la Arad. Omul cu inimă de hienă, Tisza, vestise lumea că își va ținea darea de samă naintea alegătorilor sei la Arăd, acum Duminecă, în 17 Nov.

Dar Românii din Arad vestise cu mult mai nainte pe ziua asta sărbătoarea culturală a iubileului de 100 de ani a preparandiei românești aradane.

Indată s'au pornit zvonurile și scorniturile, că între cele două prăznuiri ar putea f ceva legătură, ceva tragere cu ochiul, politică!...

Românii aradani, pentru a încunguiura aruncarea ori cărei umbre de bănuială asupra sărbătorii lor sfinte culturale, au cerut stăruitor satrapului Tisza, să nu vină și el la Arad tot atunci cînd ei au arangeat praznicul cultural românesc!

Și Tisza a văzut că dacă să leagă de acest termin, mai curînd dă prilegiu la discuții aprinse în contra lui, — și și-a amînat mergerea la Arad pe altă zi.

Așa sărbările culturate ron ânești vor urma a să ținea netulburate de nimic.

*

Românii luptînd unii contra altora... Aruncați de soarte în atîtea state: în Austria, Ungaria, Rusia, Bulgaria, Sîrbia, Turcia, — Românii făcînd parte din armatele acelor state, nu odată au fost și sunt siliți a să lupta unii contra altora, a pușca frate pe frate, pentru binele și folosul alor doua neamuri dela care n'au nici un bine, nici unii nici alții din frații ce să improașcă cu gloanțe și își trimit moartea.

Așa cînd nainte cu vre-o 20 ani, să bătu Sîrbia cu Bulgaria, multe batalioane românești își stăteau față în față și să stropeau cu moarte! Cînd s'ar bate România cu Rusia, s'a vedea același lucru, iar cînd ar fi în luptă cu Austro-ungaria, și mai și!

Și în luptele de acum duse de Bulgari și Sîrbi contra Turciei, sunt numărași Românii, batălioane întregi, cari luptă, duse în foc, ba încă impinse în liniile dintîi, contra armatelor turcești, iar în acele armate încă să află batalioane de Români din Macedonia, cari sunt impinse contra Bulgariei și Sîrbiei, — și poate că pușcă chiar pe linii de frați din tabăra „contrară".

Cercetîndu-se, după luptă, că în ciocnirile de colo și de colo, care batalioane „păgîne" cu care din acele creștine s'au luptat, — s'ar descoperi multe scene (intîmplări) de crîncene uciderii între frați, de cari s'ar stringe inima cunoscîndu-le în toate amănuntele lor fioroase!

*

Abonamente de probă

cu 1 cor. pe 3 luni, mai primim. Și cei ce vin de aci încolo li socotim abonați dela 1 Novembre v. încolo pe 3 luni (avînd dară a primi foile pînă la sfîrșitul lui Ianuar v. 1913.)

*

Dorința Sultanului. Intîmplarea aceasta s'a petrecut pe vremea cînd era sultan al Turcilor Abdul Hamid, cel lipsit acuma de tron și închis într'un palat din Constantinopole. Anume, mergea pe atunci des la el ambasadorul (omul chemat să apere interesele) Germaniei, pe care Sultanul îl iubea foarte mult, și care îi da multe sfaturi păgînului impărat. Odată, ducîndu se așa, zice ambasadorul:

— Eu cred, înălțite impărate, că toate țările din Europa s'ar bucura mult, dacă ai binevoi să dai supușilor înălțimii tale poruncă aspră, ca să nu le mai zică creștinilor »ghiauri» (adecă: cîni).

Sultanul, netezindu-și barba, răspunse:

— Atîta lucru fac eu bucuros. Dar te rog să mijlocești ca să dea dea și Impăratul D-tale poruncă, în care să oprească pe Nemți de a și mai boteza cîinii cu numele de — Sultan!

*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Concertul meseriaşilor nostri.

„Reuniunea de cîntări a secţiei industriale dela Reun. Econ. rom. din Orăştie, învită pe Duminecă în 24 Nov. n. 1912. la 8 ore seara, la *Concertul* ce-l aranjează în sala hotelului „Central", sub conducerea maiestrului de muzică Albrecht Schmidt.

PROGRAMA:

1. „*Hei leliţă din cel sat*" cor mixt de G. Dima.
2. Arie din „*Trubadur*" de G. Verdi, „*Fluieraşul*" de G. Stefănescu, pt. solo de tenor cu acomp. de pian.
3. „*Inzădar alerg pămîntul*", cor mixt de G. Dima.
4. *a)* Aria Lenorei din „*Trubadur*" de G. Verdi.
   b) „*S'a dus cucul de pe aici*" de T. Bredician, solo de sopran, dş. Vasilca; acomp. la pian de dl Schmidt.
5. „*Logojana*", cor mixt de I. Vidu.
6. 2 duette din „*Nunta lui Figaro*", de A. Mozart, sopran dş Vasilca, bariton dl Dr. Nicu Damian, ca acompaniare de pian, dl Schmidt.
7. „*Haţegana*", cor mixt de T. Popoviciu.
8. Quartett duplu „*Fîntînă cu trei izvoare*", de G. Dima.
9. „*Steagul*", armoniat de D. Chiriac.

După concert urmează dans.

*

Grigiţi de foi.

că pe vremurile astea cu războiu şi svonuri de mai mare războiu, — cine vi-le apucă vi-le ia şi nu vi-le mai dă! Daţi mărturisire la cancelaria notarială ori la primărie, să nu dee foile nimănui decît celui adresat!

*— Iar pe doritorii de a ceti, cari însă nu au foi, — **îndemnaţi-i să şi-le aboneze şi ei, macar acum pe 3 luni!** Că noi de aceea le-am făcut aşa preţ lesne, numai 1 cor., ca să le poată lua ori ce om sărac! Şi le are pentru 1 cor. dela **1 Nov. st. vechiu** (dela numărul de faţă) până l'a 31 Ian. st. v. anul viitor.*

*

Olarii români din Orăştie şi jur sunt rugaţi a să înştiinţa la «Atelierul de ţăsătorie din Orăştie» şi a arăta dacă ar avea voe a începe să-şi împodobească vasele (oale, talere, blide) *cu flori după mustre româneşti*, — pe care le ar căpăta dela Atelier?

Atelierul voeşte să treacă aceste podoabe naţionale, dela ţăsăturile noastre *şi pe vasele din casele româneşti!* O idee foarte frumoasă şi sănătoasă! Ca să se scoaţă florile fără nici un înţeles şi în colori streine ce să văd azi pe vase, — înlocuindu-se cu ceva drăguţ românesc.

Olarii cari să apucă de acest lucru, pot avea trecere foarte frumoasă vaselor lor!

Dna Eleftera Dr. Mihali (Deş) aflîndu-se zilele trecute prin Orăştie, a pus la îndemîna Reuniunii în acest scop *200 cor.* pentru a încuragia încercările de acest fel în măestria olăritului nostru.

Olarii români isteţi, facă începutul!

*

„Spicuiri Economice" Nr. 2. La numărul de azi al „Libertăţii" adaugem broşura a 2-a din şirul de cărticele economice pe cari le capătă abonaţii acestor foi, în fiecare lună una. Cel ce urmăreşte cu luare aminte, găseşte lucruri folositoare în aceste broşuri, cari pot rămînea pe masa economului ca cărticele cu cuprins rămînător, totdeauna folositor.

*

Caut pe fiul meu.

Fiiul meu Ioan Pasca iunior, june de 27 ani, a plecat Luni în 11 Nov. n. dela casa noastră, la Orăştie şi de acolo ne-a vestit că pleacă la Bucureşti, — deşi nu ne-a fost înţelesul şi ştirea pe asta, şi fără să fi avut cea mai mică neplăcere ori neînţelegere împreună.

Ingrijaţi peste măsură pentru îndepărtarea lui, — rugăm pe cei ce ar şti despre el că acum unde să află, să ne dee ştire, liniştindu-ne că dară să află cele ori cele şi trăeşte şi e bine. Numai atîta îl rog pe el însuşi de va ceti această vestire a noastră, a părinţilor sei întristaţi, ori pe cel ce ar şti că unde să află.

Ioan Pasca sen. şi soţia,
măestru petrar, Uroiu
(Arany, u. p. Piski)

*

E vremea de a-şi lua tot omul Calendar pe anul viitor! Cereţi dela foile dela Orăştie frumoasele lor Calendare şi le desfaceţi între cetitorii din comune. Sunt frumoase şi ieftine.

Abonaţilor foii, cari sunt în regulă cu plata (aşadar să văd oameni de ordine) li să dau pe credit, avînd a le plăti numai după ce le-au vîndut!

POSTA REDACŢIEI.

Dlui *Oct. Pop* înv. *Gildu*. Nu ne-ai dat adresa celui de-al doilea abonat pe 3 luni, de aceea îţi trimitem şi foaia lui în legătură cu a dtale. Rugăm a i-o preda.

Dlui *Alexandru Veltz, Făget.* Foile dtale mai nouă şi pachetul cu calendarele ni-au venit înapoi, ca nefiind dta cunoscut la posta de acolo. De ceteşti aceste şire, dă-ne adresa deplină, cu strada şi numărul casei, şi trimite de nou porto pentru calendare, (20 fil.) că altfel nu ţi-le mai trimitem.

Dlui *Alex. Racolţa* în *Har.* Da, cu aceste 3 cor. trimise, eşti plătit pe anul de faţă întreg.

Dlui *Calborean George, Girard,* Oh. De aici foile îţi merg regulat pe Boxa 370. Aşa ni-ai dat adresa. Nu îţi vin? Dă-ne adresa cea mai nouă. Fratelui dtale Aurel asemenea îi merg foile regulat.

Dlui *I. P. l. George* în *Sz. B.* „Colb" de acela să nu mai crească barba, nu să află. Este o alifie (unsoare) cu care dacă te ungi, îţi curăţă pielea de păr, mai altfel ca briciul, dar mai tîrziu iară creşte. Intreabă la apotecă.

Dlui *Ioan Păvan, Sociani.* Am primit 1 cor. 50 fil.

Dlui *Rus Nic.* în *Med.* Cu cele *2* cor. trimise eşti plătit de anul de faţă întreg.

C. M. în *Pauca.* Dacă mai trimiţi 1 cor. 50 fil. eşti plătit pe anul de faţă.

Stanciu I. Rekitta. Am primit cor. 5, pentru abonament. Eşti plătit până în 1 Octomvrie 1913 fără „Bobîrnaci", de voeşti a o avea şi această foaie mai trimite 1 cor.

Tazar Achim, Biertan. Da aici foile ţi-au mers regulat! Dă-ne şi strada şi numărul casei, poate mai e unul pe acel nume şi o dă postarul la altcineva. De aici, repetăm, îţi merge!

„Vorschule".

Aviz soldaţilor! A ieşit de curînd de sub tipar: „***Vorşule***", o cărticică scrisă de domnul sublocotenent (Leitnant) Basil Barb, care dă cele mai trebuincioase poveţe soldaţilor în învăţarea exerciţiilor militare. Indeosebi pentru recruţi e o mare binefacere această cărticică, aşa de mult le uşurează învăţarea! Preţul 40 fileri. A se comanda la „Librăria Naţională" S. Bornemisa, în Orăştie (Szászváros).

DOUĂ CALFE! La subscrisul să primesc 2 calfe pentru lucru mestecat.

Ioan Vărmăgean,
măiestru pantofar în Orăştie.

Căsătorie.

Tînăr prezentabil, etatea 30 de ani, cu caracter nobil, avînd un venit anual de 8 mii coroane, — doreşte căsătoria unei domnişoare sau văduve tinere, cu educaţie bună şi venitul egal.

A se scrie sub „*Blind*", la Red. acestui ziar, alăturîndu-se şi fotografia.

Cărţi de şcoală,

şi *toate recuisitele scolare,* precum şi hîrtie, cerneală, apoi traiste de cărţi, tare *ieftine*, deşi-s frumoase, să capătă mai ieftin ca ori unde la „Librăria Naţională" S. Bornemisa din Orăştie (Szászváros).

Domnii învăţători sunt rugaţi a scrie numai ceva mai de timpuriu, ce fel de manuale vor întrebuinţa în anul şcolar de faţă, — ca, întrucît nu s'ar afla deja în depozit, să fie cerut şi adus de grab!

Stăruim că mai ales şcolile din jurul Orăştiei şi comitatul Hunedoarei peste tot, — să se provadă cu *cărţi, tabliţe, creioane, caete, hîrtie* şi de toate, dela „Librăria" de aici!

DOUĂ CĂLINDARE

I. „Calendarul Naţional" pe 1913. e neasămănat mai pre sus de cele din anii trecuţi: două coale, una la început şi alta la mijloc, sunt tipărite de tot frumos, în colori, — lucru ce nu să vede în nici un alt calendar românesc dela noi! Şi iată ce vederi aflăm în el:

Cîte-o pagină fotografiată din Evangelia pe care a scris'o toată cu mâna ei Regina României pentru Mănăstirea de Argeş, o minune de lucrare! O pagină din evangelia scrisă de Regina şi zugrăvită de Principesa Maria pentru biserica din Sinaia. Două potire admirabile, lucrate de Regina şi dăruite la sfinte biserici din Ţară; Chip din ciaslovul dăruit de Principesa Maria a României soţului seu Principelui Ferdinand ca carte de rugăciune; şi vederea însaşi fericitei Mănăstiri de Argeş care are nestematul dar al Reginei, cu chipurile Regelui şi Reginei lîngă ea! Aceste vederi deschid prea frumosul Calendar. Iar în lăuntru avem: 36 chipuri de bani de pe vremea Impăratului Traian, chipuri care prin figurile şi prin scrisoarea de pe ei, povestesc atît de viu şi adevărat, istoria faptelor marelui Impărat! Apoi în legătură cu asta: Chipul (fotografiat de pe Columna lui Traian din Roma) în care e arătat Impăratul Traian cu preoţii săi mari, sfinţind podul peste Dunăre, cînd a venit întîi asupra Dacilor, şi în alt chip însuşi podul şi falnicii ostaşi romani trecînd peste el! Sunt pagini foarte frumoase despre marele părinte al poporului nostru român!

Mai încolo: chipul viitoarei biserici gr.-or. române dela Orăştie; un plan foarte drăguţ, cu 7 turnuri. — Grupă de flăcăi căluşeri români din Herţegovina; — un Cioban român din America, cu turma, cu cei doi câni de pază şi coliba sa mişcătoare, pe roate. Şi alte chipuri interesante şi felurite. De tot *55 chipuri*, dintre cari **14** date în colori!

Apoi frumoase poezii, schiţe poveşti, snoave, etc.

Părţii economice i s'a dat deosebită îngrijire: Pe 8 pagini sunt tot poveţe economice, amănunţite şi împărţite pe fiecare lună.

Tîrgurile arătate după calendarul vechiu.

Preţul Calendarului e: 40 fileri şi 5 fileri de postă.

Cei ce iau cîte 3 până la 5 de-odată, le plătesc cu preţul deplin, dar le capătă franco (posta plătită). Cei ce iau mai multe: dela 6 în sus, pân' la 12, pe bani gata, la capătă cu preţ scăzut la 28 fileri unul, trimis franco; dela 12 exemplare în sus (cînd le merg pachet postal) le capătă cu numai 22 fileri, dară omul îşi va plăti posta la scoaterea pachetului.

Intîi capătă Calendarele cei-ce au trimis banii nainte! Numai cînd acestea s'au trimis, vin la rînd cei cari cer pe aşteptare.

II. Calendarul „Păcălici". Noutate! Am scos şi un calendar glumeţ, zis Calendarul „*Păcălici*" ce face să te scuturi de rîs de glumele lui alese şi bine nimerite! **Preţul** noului Calendare 30 fileri şi 5 fil. de postă. — Celor ce iau mai multe de-odată: preţ mai scăzut: Dela 3—12 exemplare, 24 fileri unul, trimis franco!, dela 15 exemplare în sus, 20 fileri, dar cumpărătorul îşi plăteste posta la scoaterea pachetului. Ne va fi mulţămitor acela ce va ceti acest Calendar, tare ieftin şi îngrijit de tot bine!

= Răspîndiţi în popor aceste Calendare, şi-i faceţi prin aceasta un bine!

Oamenilor nouă cunoscuţi (abonaţilor buni plătitori), le dăm şi pe aşteptare, avînd a ne trimite banii pentru ele îndată după vindere.

Trimiteţi bani şi cereri la:

Administr. „LIBERTATEA"
ORAŞTIE (Szászváros)

Publicare.

Subscrisa primărie comunală a comunei Kudzsir în urma deciselor reprezentanței comunale Nr. 160 și 161/912 dă în arindă prin licitațiune publică plus oferindă ce să va ținea în 4 Decembre n. a. c. la casa comunală:

1. Dreptul de morărit la moara comunală din jos, cu 4 petrii, pe un period de 3 ani începînd din 1 Ianuarie 1913.

Prețul de strigare e 5723 cor. 55 fil.

2. Dreptul de morărit la moara comunală din sus cu 1 piatră începînd din 1 Ianuarie 1913 până în ziua cînd aceasta moară să va sista în urma rescumpărării acestei mori prin fabrica de fer din loc.

Pretul de strigare e suma corespunzătoare arînzii de până acum: 5 cor. 38 fil. pe zi.

3. Dreptul de adunat vamă în tîrgul de săptămînă pe un period de 3 ani începînd din 1 Ianuarie 1913.

Prețul de strigare e 1370 cor.

Cei ce doresc să liciteze sunt datori a depune vadiu 10 % din suma prețurilor de strigare, nainte de a să începe licitațiunea.

Oferte în scris să primesc până în 3 Decembrie d. a. la 6 oare.

Condițiunile de licitațiune să pot vedea în cancelaria comunală în oarele oficioase.

Kudzsir 1912 Novembrie 4.

Iuliu Iuga notr. com. *Nicolae Muntean* jude com.

(752) 1—2

MED. UNIV.

Dr. Corneliu Dărămuș

specialist în boale de femei și specialist în morburi de dinți.

Alba-Iulia, piață

ordinează dela 8—10 pentru boala de femei, dela 2—5 pentru morburi dp dinți. (737) 3—20

Licitare de lemne.

Comuna bisericească gr.-or. română din Seliște (com. Sibiiu) vinde 22.37 jugăre de pădure, cuprinzînd o cantitate mare de lemn de foc (fag și măstacăn) de 2691.1 m³. Licitațiunea să va ținea în 16/29 Decemvrie a. c. la 3 oare p. m.

Prețul de strigare e: **8700 cor.** Vadiu: **870 cor.**

Oferte în scris să primesc la oficiul parohial din Săliște, înainte de începerea licitațiunii verbale.

Condițiile de licitare și de contract să pot vedea în cancelaria oficiului parohial sau la oficiul reg. silvanal din Săliște.

Comitetul parohial
din Săliște.

(749) 1—1

Spre atențiunea Onor. public!

In urma crisei de bani, ce domnește de present, sum silit d restrînge creditul, iar la vînzarea cu bani gata, voi da tot avantagiul posibil.

Cu stimă:

Prăvălie de ghete:
Heinerich-Streit-,urmașul:
Fritz Fraenk.

(747) 1—8

---

3 case de vîndut

Casele mele aflătoare:

una: în ulița Maieru de jos Nr. 32, (unde a fost depozitul de lemne);

una: în ulița de mijloc Nr. 2a-;

a treia: în ulița Morii Nr. 10;

le fac vînzătoare din mână liberă.

Pentru informațiuni mai deaproape, a să adresa subscrisului:

Jellman Ferencz, senior.
Orăștie, ulița de mijloc Nr. 2.

(750) 1—3

In atenția

proprietarilor de vii și a punătorilor de vii!

Cel-ce vrea să-și planteze de nou vila sa;

Cel-ce vrea să-și comande altoi de viie;

Cel-ce vrea să-și pună pomi roditori, trandafiri, etc,

să ceare catalogul de prețuri, ediție de lux, cu instrucțiuni!, dela firma de mai jos:

„Transsylvania" intrepr. de vii
(szőlőtelepitő vállalat)

Marosvásárhely
Dr. Geneze D. u. 39.

(701) 3—

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), PETRU BENEA, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lîngă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 82 fil.,

Roșu 92 fileri.
Siller 70 fill.
Carbenet 100 fileri.

Vin din 1911: 62—66 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 1·80
Rachie de comină, specialit. „ 2·20
Rachie de drojdii 2 cor. 40 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expedează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutez pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEA,
proprietar de vii.

(674) Világos, (Arad m.) 12—18

Fărină, — Tărițe.

Fărină de cea mai aleasă calitate, pentru pâne bună și aluaturi (prăjituri), — precum și tărițe, vă recomandă în ori-ce cantități, cu prețuri moderate,

Abraham Manó
Orăștie (Szászváros).

(672) 27—

Cătră onor. public din Orăștie și jur!

Subsemnatul aduc la cunoștință, că, după o îndelungată praxă, făcută în orașele principale din țară și străinătate, ca: București, Budapesta și Berlin, mi-am deschis în ***Orăștie, strada Berăriei, Nr. 11, un atelier de pantofărie,*** unde execut ori-ce comande atingătoare de această branșă, pentru bărbați, dame și copii. Atît în cue cît și cusute. — Garantez soliditate. Rog onor. public pentru tot spriginul. — Cu toată stima

IOAN CRETU, măestru pantofar, Orăștie.

(738) 3—6

O Econoamă

din familie bună, care să pricepe în toate ale economiei casnice, află aplicare pe mai multă vreme la un preot văduv dela sate.

Salariu după învoială. Adresa să se ceară dela Administrația foii. (740) 2—3

Vindem

per vagon sau în mic ab gara Maros-Illye

Rachie de prune curată

(din prune bistriță).

Până la finea lunei Noembre rachia să poate fierbe și sub supravegherea cumpărătorului.

„PRUNA"
societ. pe acții industrială și comercială
în Maros-Illye.

(738) 3—3

Millioane

de inși folosesc contra

TUSEI,

răguișelei, catharului, îmbălării, tusei măgărești și cu zgirciuri:

KAISER-Caramelle-pectorale,

cu marca „3 brazi".

6100 de atestate autenticate prin notar public, venite dela medici și privați, apeveresc succesul sigur. Sunt bomboane extrem de prilincioase și cu bun gust. Să capătă în pachet de 20 fil., de 40 fil. și doza de 60 fileri la farmaciile

CORN. DEMETER în Orăștie
JOS. GRAFFIUS „ „

(732) 4—20

Onorate Domnule!

Cunoscînd multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începînd am deschis în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Dau orice informații în ori ce cauză ce să ține Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministerii și la alte oficii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgisez resolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și reg rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vază frumsețele orașului, ori cu afaci prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galițe, ouă, miei, purcei, oi, vite mari, porci, lînă piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fîn, moher, lemne, păduri, meșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimet în fiecare săptămînă un „Aviz săptămînal" despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Esoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu vă recomand advocați buni, medici vestiți, Vă conduc pe la fabrici să vă alegeți mașine, motoare, mori, ferestraie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiți înșelați. Fiind de față la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, decît aceia ce am hotărît și cum am tocmit.

Zilnic primesc plîngeri dela țăranii români, cari cumpărînd mașini prin agenți străini, au fost înșelați iscălind contracte a căror conținut nu l'au cunoscut neștiind țăranii români unguresce.

Planul meu este, ca conducînd pe românul nostru la fabrici și nu agenturi de mașine, dreptul din mâna primă să-și cumpere cele trebuincioase, și să l scutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de procese. — Vă ofer servictul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns să îmi alăturați o marcă postală.

Cu stimă:

I. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lîngă podul „Maghithid".

(744) 2—8

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cumpăra cu bani gata toamna, marfă de mâna întîie, — îmi face cu putință a pune în vînzare

Vinuri bune,

curate. exclusiv din Ardeal, — pe lîngă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă cînd ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 56 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(571) 28—50 **HANS STEPHANI**
hotelier, Orăștie (Szászváros).

Caut loc.

Am fost cantor bisericesc și învățător la copii cîtăva vreme în satul meu. Ajuns, pentru chizășuguri, să-mi perd averea, — caut loc de îngrijitor la o moșie ori servitor de cancelarie, ori arîndaș. Sunt om sănătos, fără familie mare, numai femeea și doi copii.

Cei-ce ar avea loc pentru mine, să-mi scrie, că pot merge ori-cînd.

Petru Cursan,
Hunedoara (Vajdahunyad)
(0) 2—2 Str. Hosdat, la Joșka.

Invățăcel

primesc îndată în prăvălia mea de manufactură. — Etate de 14—15 ani

Ion Lăzăroi,
(719) 6— *comerciant. Orăștie*

Prăvălie

cu drept de vînzare de beuturi și trafică în mic, — exită de 10 ani, — aflătoare aproape de gară, lîngă drumul de țară, în comuna *Puj* (comună mare, cu judecătorie și tîrg de săptămînă și de țară) — la loc bun, învîrtire bună — *e de vînzare* din mână liberă.

Este și locuință mare, grădină și tot ce e de lipsă.

Informații la **Fábian Bertalan,**
(743) 2—3 comerciant în **Puj.**

Case cu crîșmă

prăvălie, 4 odăi de închiriat, 3 pivniți, șopru, grajd, firtînă, și încă un rînd de case economice — grădină mare și tot ce să recere, — sunt

de vînzare sau de închiriat

în orașul Orăștie, la loc bine cercetat.

Adresa mai de-aproape o dă administrația foii. (742) 2—3

MII și MII

de oameni binecuvîntă spirtul Menthol sărat „Omnia", ca leac de casă distins, atît pentru morburi interne cît și din afară.

Incetează: dureri de cap, de dinți, de stomac, podagra, reumatizm, căderea de păr, e. c.

Depozit principal la:

Iosef Grafius, Orăștie.
(654) 14—20 **Virgil Vlad**, Alba-Iulia.

= OROLOGIU CU LANȚ =

1 cu numai 1 cor. 90 fil.

Cumpărînd cantități mari de oroloage, trimite casa de export subscrisă: un orologiu splendind aurit de precisiune Anker, 36 ore, cu lanț frumos, pentru numai 1 cor. 90 fil. și garanță în scris pe 3 ani. Expedare cu ramburs prin:

Casa de export de oroloage **HOROVITZ**
(751) 1—1 **Krakau** Nr. R/3 Szwka 4.
NB. Ce nu place, banii napoi.

Cele mai bune călcîie de gumii sunt călcîile:

(588) 24—0

Curechiu (varză)

mult, îndesat și foarte copt, am de vînzare cu vagonul; îl vînd cu maja metrică ori cu suta, cu preț moderat.

(735) 3—3 **Adam Furdian**
Leukusest, u. p. Begamonoster.

Atențiune!

50.000 perechi de ghete!

4. perechi de ghete cu numai **9** coroane.

Pentru îngrămădire de plăți, mai multe Fabrii m'au împuternicit să vînd un mare număr de ghete sub prețul de fabricare, De aceea eu vînd ori-cui *2 perechi de ghete patru domni și 2 perechi de ghete cu șinor pentru dame*, de piele bruni ori negri, galoșați, cu tălpi de piele prinse cu cue, de tot elegante, fasonul cel mai nou, Mărimea după număr, *Toate 4 perechile* costă numai *9coroane*. Trimitecu rambursă (748 1—1

P. Lust, Export de ghete,
Krakau Nr 8/S.
Schimbul permis ori banii napoi

Picăturile de stomac alui BRADY

naiute: Picăturile Maria Zell, mai mult ca de 30 ani așa s'au valorat că nu pot lipsi din nici o casă. Efect neajuns la conturbări de mistuire, la arderi de stomac, înfundare, agîrciuri de cap și rînză, amețeli, nesomn, colică, anemie etc.

Să capătă în toate apotecele. O sticlă mare *cor. 1·60* mică *90 fil*; 6 sticle mici *5 cor. 50 fil.* 3 mari *5·30*. Primind banii, să timit franco, prin:

Apoteca **K. BRÁDY**
la „Reg. Ung." în *Viena, I.*
Fleischmarktg. 2. Depot 5

Cerți la marcă care e: St. Fecioara de Maria-Zell; pachetare roza și subscrierea de pe chipul de alături.

(503) II. 15—25.

Cluj Univ. Central University Library Cluj

„ARDELEANA"

institut de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie—Szászváros.

Anul fondării 1885.

Centrala: ORĂSTIE (palatul propriu).
Filiale: VINȚUL-DE-JOS și PETROȘENI

Capital social deplin vărsat:
Cor. **un milion!**

Fonduri proprii ale societății:
Coroane **nouă sute de mii!**

Depuneri spre fructificare cu finea anului 1911:
Coroane **patru milioane!**

Pentru ajungerea scopurilor sale, institutul *„Ardeleana"* este îndreptățit să facă următoarele afaceri:

a) primește bani spre fructificare pe lîngă libele de depuneri, în cont-curent sau prin bonuri de cassă;

b) escontează cambii, efecte, cupoane și pretenziuni sigure și cu scadențe fixe asupra casselor publice;

c) acordă împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți;

d) acordă împrumuturi și execută tot felul de afaceri de cont-curent;

e) acordă împrumuturi hipotecare și răscumpără pretenziuni asigurate prin hipotecă!

f) acordă împrumuturi cambiale cu acoperire hipotecară;

g) acordă împrumuturi pe efecte, valori, mărfuri, etc.;

h) execută tot felul de afaceri de incasso și comissiuni;

i) cumpără și vinde efecte, valută, cupoane, cumpără și vinde, arîndează și exarîndează realități, imobilii, și mijlocește astfel de afaceri;

j) cumpără efecte publice în scopul plasării averii societății pe cari le poate lombarda;

k) primește spre păstrare și administrare depozite libere;

l) participă la fondarea de întreprinderi productive și cu deosebire la înființarea de însoțiri de tot soiul.

După depunerile spre fructificare *făcute de particulari*, institutul plătește interese de 4½ sau 5%, — iar pentru *cele făcute de corporațiuni* pentru scopuri bisericești, culturale sau humanitare-caritative și pe timp mai îndelungat, să socotesc interese de 5½%, contribuția erarială rămînînd în sarcina institutului.

Ridicarea depunerilor urmează a să face conform regulamentelor speciale, în cazuri demne de considerat însă, institutul nu va stărui la terminele regulamentare, ci va face la replătire toate înlesnirile admisibile.

Ori-ce afacere poate fi tranșată și pe calea corespondenței!

Orăștie, August 1912.

Direcțiunea.

Editor și redactor responzabil: Pompiliu Albu. „Tipografia Nouă", I. Moța, în Orăștie